

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 14. šte. „Slov. Gospodarja“.

1887.

7. aprila.

142.

Cecilijansko društvo je-li za lavantinsko škofijo potrebno?

Kdor hoče to vprašanje pravično rešiti, mora si poprej dvoje drugih vprašanj postaviti in na-nji odgovoriti: 1. Kaj nameravajo Cecilijanska društva? 2. Kakošnje je cerkveno petje po lavantinski škofiji?

Ako se bode pokazalo, da so nameni Cecilijanskih društev cerkvenim postavam nasprotni, tedaj so takošnja društva naravnost škodljiva, pregrešna; ako pa najdemo, da je cerkveno petje po naši škofiji dobro, pravilno, tedaj Cecilijanskega društva ni treba. Ako pa nam preiskovanje spriča, da so Cecilijanska društva celo in vedno v mejah cerkvenih določeb, da pa naše cerkveno petje ni dobro, potem je Cecilijansko društvo za lavantinsko škofijo potrebno.

1. Kaj nameravajo Cecilijanska društva?

a) Najpoprej si oglejmo razmero med Cecilijanskimi društvi in cerkveno gosposko.

Prav imenitno Cecilijansko društvo se je ustanovilo l. 1867 v Regensburgu na Bavarskem; pravila so tamošnji škof potrdili. Naečelnik mu je bil in je še župnik Franc Witt. Tega Cecilijanca, g. Witta so ranji sv. Oče Pij IX. poklicali kot sodelovalca v Rim k Vatikanskemu zboru; podelili so mu sami zarad njegovih zaslug v reformi cerkvene glasbe naslov „doktorja“; kardinal pokrovitelj Lucca pa so njega, Haberla in Könen-a l. 1880 imenovali častnimi kanoniki svoje kardinalske cerkve v Palestrini.

Leta 1870 so Pij IX. nemško Cecilijansko društvo potrdili ter blagoslovili.

Sedanji sv. Oče Leon XIII. so g. Witta pri avdijenci dne 18. novembra 1878 osebno pohvalili ter željo izrekli, da bi se reforma cerkvene glasbe vedno dalje razširjala po vseh škofijah.

Kardinal Lucca pa so pisali gosp. Wittu 19. novembra 1878: „Reforma cerkvene glasbe ni zadnja skrb sv. Očeta. Polni veselja nad tem, kar je Cec. društvo storilo, želijo, da bi se njegove namere vedno dalje po vseh škofijah cele zemlje razširile“. Pristavijo še, da bi bilo k temu najbolj umestno, središče društveno prestaviti v Rim.

Leta 1880 se je res v Rimu odprla Scuola Gregoriana. L. 1884 so sv. Oče izdali obrednik

za reformo cerkvene glasbe po italijanskih škofijah, v katerem so uradno ideje Cecilijanskega društva zapovedane.

V 20 letih so se cecilijanska društva pod raznimi imeni razširila po celi katoliški Evropi in severni Ameriki. Dandanes že skorej ni dežele in škofije brez Cecilijanskega društva; v sekovski škofiji se je vstanovilo l. 1875, v krški l. 1878, v ljubljanski l. 1877, v Pragi l. 1879, na Dunaju, k že obstoječim, l. 1881, za linško škofijo l. 1875 itd.

O cecilijanskih časnikov izhaja samo v Avstriji. Vsa Cecilijanska društva po celem svetu, naj se zovejo kakor koli, so potrjena od domačih škofov. Sv. Oče so jim tudi odpustke podelili; udje so večidel duhovniki in učitelji. To naj zadostuje pojasniti razmero med Cecilijanskimi društvi in med cerkveno oblastjo. Iz tega se pa neovrgljivo sprevidi, da Cecilijanska društva niso cerkvi škodljiva; to namreč, kar sv. Oče, kardinali, škofje, duhovniki, podpirajo, potrjujejo, priporočajo, blagoslavljujejo to gotovo ni zoper cerkveno življenje.

b) Namen društva se spozna iz njegovih pravil. Kakošnja so pravila Cecilijanskih društev?

Odgovor je kratek: Vsa Cecilijanska društva imajo le eden namen: cerkveno glasbo gojiti po cerkvenih določbah. Ta stavek se najde v razni obliki pri vseh društvi (v lavantinskem § 2.) Ima pa ta stavek dve misli v sebi: Prva je, da je cerkvena glasba umetnost, ki ne pride sama od sebe, ampak ki se mora učiti, gojiti, izvrševati. Kdor hoče znati brati, šivati, streljati itd. mora se učiti; tako vsaj tudi pri petju. Od narave zna človek le kričati. Druga misel je, da ima le katoliška cerkev določevati petje pri svoji službi božji. Zavoljo tega se Cecilijanci teh določeb učijo, ter je skušajo dejansko izvrševati.

Zdaj vprašam: Kateri katoličan zamore namenu Cecilijanskega društva kaj ugovarjati? Pri vseh drugih strokah cerkvenega življenja se trudimo v cerkvenem duhu ravnati, kar je pravilno; zakaj bi ravno pri petju to ne bilo prav? Zakaj imamo na oltarju voščene sveče, zakaj je raba večne luči, zakaj draga cerkvena obleka po stari šegi, zakaj srebrni kelihi, zakaj pozlačene mešne bukve itd. itd.? Odgovor, ker to cerkva ali naravnost zapoveduje ali pa je po njenem duhu. Pri petju pa, ki je najbolj

dobi le-to poslanca, ki ima voljo pa tudi dovolj moči, da skrbi za koristi svojih volilcev, ne pa da se suče le po volji tujcev.

Oboje nahaja se pri g. dr. Gelingsheimu in zato pozdravljamo njegovo kandidaturo, na volilcih pa je, da storé tako dne 15. apr. 1887.

„Črna vojska“, nje namen in sestava.

(Dajše.)

Ali bodo črnovojniški častniki nosili uniformo? — Častniki, ki so že v pokoju ali izven službe, obdržé uniformo, ki so jo nosili. Druge osebe pa, ki se bodo za častnike pri črnovojnikih imenovale in pridejo k redni vojski, dobé uniformo, kakor jo bo imel dotični oddelek. Častniki samostojnih črnovojniških oddelkov lahko nosijo uniformo, ki so jo kot vojaški ali civilni uradniki nosili. Lahko nosijo pa tudi v dejanski službi svojo civilno obleko; v tem slučaju pa dobé črnovojniško obvezo, častniško kapo, častniške zvezde na kolirji pri suknji, častniški portéepej na sablji in častniški vojni pas, kedar je tisti predpisan. Legitimacijski medaljon si morajo pa sami omisliti.

Kako postaneš črnovojniški častnik? — Civilne osebe, ki mislijo, da so sposobne za to, vložiti morajo za častniške službo v črni vojski pri svoji politični gospôski prošnji, ki se tako-le glasi:

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo!

Podpisani prosi za častniško službo v črni vojski in se opira na sledeče razloge:

Rojen je dne (meseca, leta) v (rojstni kraj), ima v.....domovinsko pravico in je sedaj zasebni uradnik, inženir, poslovodja itd. pri...

Šole ima podpisani gimnazijalne (realne) in govori nemški, slovenski itd. Svetá mu je precej znanega, ker je prehodil že.....(pokrajine). Prosilec je dober telovadeč, plavač, borilec, strelec in jahač. Posebno spreten je v stenografiji, v risanju itd.

Podpisani tudi izjavlja, da hoče obiskovati kakó, že obstoječo šolo, kjer se učé aspirantje za c. kr. brambovske častnike in se hoče o določenih pogojih podvreči predpisani piskušinji.

Podpisani želi biti sprejet za častnika v kak črnovojnišk batalijon na Slovenskem.

Krstni list, domovnica, službeni dekret, gimnazijsko ali realkino spričevalo in predpisani revers so priloženi.

V.....dne..... I. I.

Kdo sklicuje črnovojnike na boj? — Cesar sam izdá povelje, da se mora črna vojska oborožiti in ob enem tudi določi, do katerega razreda. Brambovska gosposka pa na to črnovojnike skupaj skliče. Takoj, ko izda cesar povelje, objavi deželno-brambovski mini-

ster taisto c. kr. politični gospôski in brambovskim zapovedništvom po brzójavu. Od todi se povelje razglasi okrajnim političnim gosposkam, oziroma okrajnim brambovskim gosposkam, ter občinam, oziroma županstvom.

Kakor hitro se tako cesarsko povelje razglasi, mora se vsak črnovojnik takoj oglasiti pri županu tiste občine, v kateri živi. Posebej se navadno ne bodo listi nikomur pošiljali, izredno bi se pa tudi to utegnilo prigoditi. Črnovojniki, ki so zunaj avstro-ogerske državne meje, morajo takoj domu priti, kakor hitro jih povelje doide. Avstrijski podaniki, ki prebivajo na Ogerskem, so podvrženi črnovojniški dolžnosti ondi, kjer imajo domovinsko pravico, ako so odločeni namreč to svojo dolžnost izpolnjevati oboroženi v stalni armadi, pri brambovcih ali pa pri oboroženi črni vojski. Če je pa kak avstrijsk podanik, ki biva na Ogerskem, odločen le za pomožna dela pri črni vojski, njemu pa ni treba poprej domu hoditi, kakor kedar bi ga posebej klicali.

Kje se črna vojska zbira? — Črnovojniki zbirajo se, ne gledé na to, kje ima kdo domovinsko pravico, v dotični občini, kjer stanujejo. Le častniki morajo oditi vsak na svoj določeni prostor. Župan določi prostor, kjer se črna vojska zbira, kakor tudi uro. Kontrolira jo župan v društvu enega ali več občinskih odbornikov. Črnovojniški zapisniki se preberó, bolniki in tisti, ki jih ni, se zapišejo. K vsakemu shodu črne vojske morajo priti tudi vsi tisti, ki so še v teh letih, pa niso za vojsko nič več sposobni ter so pozabili ob pravem času oproščenja prositi ter vsled tega niso iz zapisnikov zbrisani.

Kdor bi se črnovojniški službi samovoljno odtegoval, navila se mu bo ura pri c. kr. brambovskem okrajnem zapovedništvu, kedar ga v pest dobó. (Dajše prih.)

Gospodarske stvari.

Hroma teleta.

Pri teletih se prikaže večkrat kaka bolezen, da človek ne vé, kaj je je krivo ali če tudi vé, ne more ji priti v okom, ker nima zdravila pri rokah, zdravnika za živino pa tudi ni blizu.

Taka bolezen je hromost, to je: tele dobi trde ude, izlasti noge mu vtrpnejo ali tudi skrivijo, členki na njih otečejo, vrat pa se krči. Tele ne mara za mleko, sope naglo in težko, iz nosnic pa mu teče zleca, s časom v obilni meri, v časih se zadela v teletu, v časih pa kar teče iz njega. Tudi mrzlica ga vije, a po životu se gorkota ne vzviša za veliko. Ako se konča bolezen s smrtjo, zvijó se teletu živci, prijema ga krč, in sliši se hrhranje. Ako